

משיחת ש"פ בהעלותך תשכ"ח

האבן דאך באזונדערע פירושים, און ניט אלע סייטשן גלייך, און ניט אומעטום איז דאס גלייך, משא"כ סום ובצל, דאס איז די גאנצע צייט, ביז זמנו של רש"י, איז דאס דער זעלבער ענין, ובמילא ווייט דער קינד קלאר וואס מען מיינט.

די שאלה איז אבער פארוואס זאגט רש"י ר"ש, נאר דאס איז פארבונדן מיט פרקי אבות, כפי שיהבאר לקמן.

ה. ווי עס ברענגט זיך אין סידור ב' מנהגים בנוגע לפרקי אבות לאחר השבועות, עס איז אבער פאראן א מנהג אז כל זמן הקיץ לערנט מען פרקי אבות, ועד"ז זיינען פאראן מאמרים במשך זמן הקיץ, וואס זיינען פארבונדן מיטן פרק פון אבות פון יענעם שבת.

היינטיקער פרק איז פרק שני, ובהשגח"פ איז דארטן פאראן א ר"ש, וואס עפ"י וואס מען וועט פארשטיין דארטן וועט מען פארשטיין אויך דא אין פירש"י, וואס דאס איז פארבונדן מיט ר"ש דוקא.

די משנה זאגט ר"ש אומר הוה זהיר בק"ש ובחפלה, וכשאתה מתפלל אל תעש חפלתך קבע אלא רהמים ורהנונים לפני המקום, ואל תהי רשע בפני עצמך.

וואס לכאור' איז דא ניט פארשטאנדיק: ענין דפרקי אבות איז דאך ניט צוליב ענינים פון תומ"צ אליין, נאר ווי די גמ' זאגט אז דער וואס וויל זיין א חסיד זאל לערנען מילי דאבות, שענין החסיד איז לפנים משורת הדין, אויב אזוי וואס איז דא דער חידוש אז הוה זהיר בק"ש ובהפלה עס איז דאך מובן מאליו, דאס איז דאך א מ"ע מה"ה, און ניט סתם א מ"ע נאר א ענין כללי, ווארום ק"ש איז ענינו קבעומ"ש, ביז אז די פ' לייגט מען אריין אין תפילין און א מזוזה, ועד"ז ענין התפלה איז דאך וואס ער איז מבקש צרכיו אתה חונן לאדם דעה וכו', ובמילא וואס פאר א חידוש איז דאס אז הוה זהיר בק"ש ובתפלה.

דערנאך דארף מען פארשטיין וואס ער זאגט וכשאתה מתפלל אל תעש וכו', דלכאור' איז דאס א דבר והיפוכו, פריער זאגט ער גודל המע' פון הפלה, און דערנאך זאגט ער "וכשאתה מתפלל" אז דאס איז הלוי אין מענטשן אויב ער וועט דאוונען, דלכאור' האט ער געדארפט זאגן וכשתתפלל וכו', וכשאתה מתפלל איז דאך משמע אז דאס איז תלוי אין אתה, אין דעם מענטש אויב ער דאוונט.

דערנאך זאגט ער ואל תהי רשע בפני עצמך, וואס דער פי' אין דעם עפ"י פשטות איז ווי דער אלטער רבי זאגט אין תניא בתחלתו אז עס איז א סתירה וואס פריער זאגט מען ואפי' כל העולם כולו אומרים לך וכו', היה בעיניך כרשע און דא זאגט מען ואל תהי רשע בפני עצמך, וואס דאס איז ווי פי' הרמב"ם אז א מענטש טאר זיך ניט האלטן פאר א רשע.

עס זיינען פאראן אנדערע פירושים אין ואל תהי רשע בפני עצמך, ווי דער פי' אז אפי' בשעת דו ביסט בפ"ע זאלסטו ניט זיין קיין רשע, אדער אז הא גופא וואס בפני עצמך, דאס גופא פועל'ט אז דו ווערסט א רשע, דער פי' ע"פ פשטות איז אבער כנ"ל ווי עס שטייט אין תניא.

עפ"י"ז וועט מען פארשטיין וואס ער זאגט דערנאך אין תניא וגם אם יהי' בעיניך כרשע ירע לבבו ויהי' עצב וכו', וואס לכאור' וואס איז דא דער וגם, עס שטייט דאך קלאר אין משנה אז ואל תהי רשע בפ"ע, פארוואס דארף דער אלטער רבי מוסיף זיין וגם אם יהי' וכו'.

עפ"י הנ"ל איז דאס פארשטאנדיק: ווארום בעצם וואלט מען געקענט לערנען ווי די אנדערע מפרשים פארטייטשן ואל תהי רשע בפ"ע, און דעמאלט וואלט עס ניט געווען א סהירה צו ואפי' כל העולם כולו אומרים לך כו', במילא זאגט דער אלטער רבי וגם, ד.ה. אפי' אויב דו וועסט לערנען ווי די אנדערע מפרשים, איז שווער זאגן אז היה בעיניך כרשע, ווארום ירע לבבו ויהי' עצב וכו'.

עכ"פ דארף מען דא פארשטיין וויבאלד אז ער זאגט "ואל היה" מיט א וא"ו המוסיף, איז קובן אז דאס האט א שייכות מיט פריער, דארף מען פארשטיין וואס איז די שייכות.

און עפ"י ז' וועט מען אויך פארשטיין פירש"י, פארוואס ער פרעגט עס בשם ר"ש, וכפי שיתבאר לקמן.

ט. בכלל בשעת עס שטייט ר"ש סתם, איז ווי עס שטייט אין ספרי כללי הש"ס, מיינט מען דאס רשב"י, וואס רשב"י האט געפירט א ישיבה און עס איז געווען הורתו אומנתו, וואס אבער טוט זיך ווען הפלה, זאגט די גמ' אז אין מפסיקין לחפלה, לק"י אבער איז מפסיקין.

הוס' אבער אין ב"מ ברענגט א ירושלמי אז אפי' לק"י אין מפסיקין, ווארום כל הפסין לא ישוו בה אפי' חפצי שמים, און הוס' איז מסביר דעס טעם, ווארום ק"ש איז ענינו שינון, און ביי זיי איז תורה אויך א ענין של שינון.

מפרשים ווילן באכן א פלוגתא צווישן בבלי און ירושלמי, אז בבלי האלט לק"ש מפסיקין, משא"כ דער ירושלמי האלט אפי' לק"ש אין מפסיקין.

עס איז אבער פאראן א כלל וואו מען קען קען משה זיין און עס זאל ניט זיין א פלוגתא צווישן בבלי און ירושלמי, אפי' אויב עס איז א דוהק דארף מען דאס משה זיין.

ובפרט אז דא סטייט דער טעם אין הוס' אז דאס איז מצד שינון, איז דאך אין הורתם אומנתם גופא פאראן התחלקות, און ניט אלע זיינען גלייך.

ווי דער רשב"י האט געזאגט אז ראיתי בני עלי' והם מועטים, אם שניים, אני ובני, ואם אחד, אני, זעט מען דאך אז אין תורתם אומנתם גופא איז פאראן התחלקות און ניט אלע זיינען גלייך.

ובמילא קאן מען זאגן אז חברין של רשב"י האבן טאקע מפסיק געווען לק"ש משא"כ רשב"י אליין ניט.

ובאמת קען מען מהלק זיין אין רשב"י גופא אז עס איז א חילוק קודם המערה, ולאחר המערה, ווארום בעה המערה איז ער נתעלה געווארן באין ערוך, ווי די גמ' זאגט אז רשב"י האט געזאגט מעיקרא וכו', און איצטער האט אים דער רשב"י אלץ פארענטפערט.

זעט מען דאך אז אין שינון גופא איז א חילוק, ווי קודם המערה און ווי לאחר המערה.

ובמילא קאן מען זאגן אז פאר'ן מערה, וואס דער שינון איז ניט געווען בערך צו שפעטער, האט ער מפסיק געווען לק"ש, משא"כ לאחר שיצא, דעמאלט האט ער ניט מפסיק געווען.

עפ"י ז' וועט מען פארשטיין וואס ער זאגט הוה זהיר בק"ש

ובתפלה, ווארום אע"פ אז תורתו אומנתו, איז ער דאך פטור פון תפלה וכו' און ק"ש, פונדעסטוועגן זאגט ער, אז איהר זאלט זיך ניט אפלערנען פון מיר, נאר הוה זהיר.

און אויך די וועלכע תורה אומנתם איז דאך פאראן א זמן ווען מ'דארף דאוונען, זאלט איר ניט מיינען וויבאלד אז עיקר הענין איז תורה, וועט תפלה זיין באופן של קבע, נאר עס דארף זיין באופן של רחמים ותחנונים.

וואס אפי' ביי רשב"י געפינט מען זמנים אז ער האט געדארפט דאוונען, ווי די גמ' זאגט אז ר"א מחי, הוה ר"ש מסי, ער פלעגט דאס מתקן זיין, איז לפעמים איז דאס טאקע געווען ע"י התורה, ברוב פעמים אבער איז דאס געווען ע"י תפלה.

לכאו' אבער וואס איז שייך ביי זיי זאגן רחמים ותחנונים דלכאו' פעלן פעלט אים גארניט, ובדוגמת ווי מען זאגט בנוגע לרבי מהר"ש וואס כ"ק כו"ח אדמו"ר האט געזאגט אז ער איז ניט געווען קיין בעל בכי, און האט מסביר געווען אז דאס איז מצד דערוף וואס ער האט ניט געהאט פארוואס צו וויינען, ווארום ער האט געהערט פון צ"צ וואס איז זיין ענין וכו', און ער האט אויסגעפירט רצון אביו, ורצון אביו שבסמים.

אלא מאי צוליב יענעם, וויינען פאר יענעם, איז דאס ניט אמיתית הענין פון רחמים ותחנונים, שהו"ע עבור עצמו.

דערנאך קומט ער און זאגט אז ואל תהי רשע בפ"ע, און דאס איז פארבונדן מיט'ן בעל המאמר ר"ש, ווארום ר"ש האט געזאגט יכולני לפטור את כל העולם כולו, איך זיין זכוח, און ווי גערעט אמאל אז איז ניט דער פירוס אז ער וועט זיי מאכן פאר בעלי תשובה, נאר אידן וועלן בלייבן ווי פריער, עס איז נאר אז זיין זכות וועט מגין זיין עס זאל ניט קומען קיין פרעניות אויף אידן.

ובמילא קומט ער און זאגט אז ואל ויהי רכע בפ"ע, ווארום אזוי איז דאך פאראן דער ענין פון ופקדהי בשבט פשעם וכו', ובצר לך ומצאוך ע"י יסורים טוט ער תשובה, דא אבער אז ר"ש קומט און זאגט אז אידן וועלן ניט האבן קיינע יסורים, במילא וועט ער אריין פאלן אין יאוש אז ער האט ניט פארוואס תשובה צוטאן, ווארום ער וועט זאגן כי בשרירות לבי אלך כו' למען ספות הרוה וגו'.

אזוי זאגט מען אז יאה עניותא לישראל ווארום דאס פועל'ט ער זאל תשובה טאן, דא אבער וועט זיין וישמן ישראל כו' און ער וועט ניט תשובה טאן.

אויף דעם קומט ר"ש און זאגט אז פונדעסטוועגן ואל ויהי רכע בפ"ע, זיי זיך ניט מייאש וכו',

ווארום ענין היאוש איז היפך הענין דפטח שני אז אפי' בשעה עס איז איש כי יהי' טמא לנפש וכו', או בדרך רחוקה ביז אז עס איז לכס, פונדעסטוועגן העלפט ענין התשובה ביז אז ער נעמט מער ווי א צדיק ווארום דא קען זיין חמץ ומצה בבית.

און דאס איז דער המשך המטנה, וויבאלד אז ר"ש איז תורתו אומנתו און ער פלעגט ניט מפסיק זיין לק"ש ותפלה, במילא דארף ער דאס באווארענען, רבי צי שאר ההנאים שלאחריו, האבן דאס ניט געדארפט באווארענען, ווייל עס איז מובן מעצמו, משא"כ אבער ר"ש האט דאס יע געדארפט באווארענען.

ועד"ז וכשאתה מתפלל, ד.ה. ניט טאקע בהמידיות כנ"ל,
אבער כשאתה מתפלל אל תעש כו'.

און דערנאך זאגט ואל הוי רשע כו', כנ"ל אע"פ אז ער
האט אוועק גענומען די פורעניות.

ווארום דאס איז כל ענינו של ר"ש זוכן ארפא נעמען א
פורעניות פון א אידן, ווי ער האט געזאגט ואם יצטרף אחי' השילוני
כו', קען ער דאס פטר'ן עד ימות המשיח, איז ער דערנאך געגאנגען
זוכן אחי' השילוני.

ביז אפי' די ענינים וואס ר"א מחי, שמוכן אז דאס איז
געווען א ענין וואס יש מקום פאר מחי, ווארום זיי זיינען פריער
ארויס פון מערה, און דערנאך זיינען זיי צוליב דעם נאכאמאל
צוריק געגאנגען, ור"א נתעלה בעילוי אחר עילוי, איז בשעת עס
איז געווען מחי, איז זיכער געווען פארוואס, פונדעסטוועגן איז
ר"ש מסי'.

און דאס איז אויך פארבונדן מיט דרא דעיקבחה דמשיחא,
וואס דאס איז געווען כעין דרא דרשב"י, איז ר"ש פוטר את העולם
וכו', כמבואר בספרים און אין אנדערע ערטער שטייט אז דאס זיינען
גלגולים פון דרא דרשב"י, און די תשובה דארף זיין אדרבה באופן של
הרחבה וכו'.

י. לכאו' איז ניט פארשטאנדיק, ווי טאקע קאן קומען דער רשב"י
און פטר'ן די גאנצע וועלט, בשעת בכלל צדיקים מועטים, און אין
צדיקים גופא איז ר"ש דער אהה, צדיק יסוד עולם, וואס א שייכות
האט ער טאקע אויף מגין זיין אויף די גאנצע וועלט.

נאר דאס איז שיטת ר"ש, אז א מיעוט איז פארבונדן מיט
א רוב, און א מיעוט קאן פועל'ן אויף א רוב.

ועד"ז פארקערט בשעת א ענין קאן סאטן א מיעוט, טאר
דאס ניט רוב טאן.

און דערפאר איז ניט געווען קיין טעם של הה' דברים אין
מן, ווארום כנ"ל, פונקט ווי מיעוט קאן באווארענען א רוב, עד"ז
דארף א רוב באווארענען א מיעוט.

און רשב"י האט מגין געווען אויף אלעמען אפי' אויף א
פחות שבפחותים, ווארום ער רעכנט זיך מיט יעדערן, ונפש אחת מישראל
איז א עולם מלא. במילא דארף מען זיך רעכענען אפי' מיט א מיעוט.

און דערפאר זאגט רש"י אז דאס זאגט ר"ש, ווארום דאס
איז נוגע צו זיין שיטה כנ"ל.

דערנאך זאגט רש"י אומרים לאשה אל האכלי שום ובצל וכו',
מפני התינוק, אין גמ' זאגט רש"י - לגבי דער זעלבער ענין - און
לייגט צו אז קשים לעוברות ומניקות, ולכאו' פארוואס ברענגט רש"י
דא ניט דער ענין פון עוברות?

נאר באמת דאס וואס א עוברות שאט איר בצל וכו', איז
ווי די גמ' זאגט עוברת שהריחה כו', מצד ענין הריחה.

דא אבער ביי מן געפינט מען ווען איז עס געווארן דער טעם

פון אנדערע ענינים איז דאס דוקא ביי אכילה גופא, ניט פריער אבער, בענין הריז געפינט מען, ניט עס זאל שטיין אז עס האט זיך געביטן וכו', ובמילא וויבאלד אז ריה איז דאס סיי ווי ניט געווען, במילא שאט דאס ניט.

רש"י אין גמ' דארטן וויל ער ניט מפרש זיין דירעקט אויף'ן פסוק דאס איז א ענין טל הוראה והלכה, זאגט ער אז דאס שאט א עוברות, אע"פ אז עס רעט זיך וועגן מן, איז דאס אבער נוגע לבצל ושומן כפשוטו, משא"כ פירש"י עה"ת דאס איז אויף מפרש זיין דעם פסוק, און דא קען עס ניט שאטן קיין עוברות.

פונדעסטוועגן זאגט רש"י אומריס לאכה סתם, ווארום ביי בצל ושום כפשוטו דארף מען דאס זאגן ניט בלויז א מניקה, נאר לפועל ברענגט ער בלויז מינקת וויבאלד אז דא, איז דאס בלויז נוגע.

די הוראה מכ"ז איז: א איד דארף וויסן ווי אזוי ער דארף זיך אפהיטן מיט א צווייטן, אפי' יענער איז א מיעוטא דמיעוטא וכו', דארף ער זיך מיט אים רעכענען.

אע"פ אז ער טענה'ט ער אליין שאט דאס ניט, ועד"ז די מדינה וכו', וואס ארט אים א איד אין אוסטרעלי' וועט דאס טאטן וכו', דערפאר זאגט אים ר"ש זאלסט וויסן פון מן, אז מען דארף זיך מיט אים רעכענען.

און דאסדארף ער טאן מתוך שמה ווארום דער הטא פון אידן איז געווען וואס עס איז געווען מהאוננים, היפך השמחה וכו' און דורך דערוף איז ארויס געקומען אז ויהר אף וגו'.

און דאס דארף וויסן אפי' א קינד א בן חטט למקרא, טענה'ט דער קינד געוואלד וואס מאנסטו פון מיר, מילא ר"ש ער איז געווען א גרויסער צדיק וכו', וואס ווילסטו פון מיר, וואס איך בין פטור מדאוריהא מכל המצוות, ואפי' ענין החינוך ליגט ניט אויף מיר נאר על האב, און דער טאטע קומט אויך ניט לדרגתו של רשב"י.

זאגט ר"ש אמר ר"ש, דאס זאגט דיר ר"ש, זאלסט וויסן זיין אז אזוי איז געווען ביים מן, און אזוי דארף זיין די הנהגה.

און דא קומט אויך אריין דער סיפור וואס כ"ק מו"ה אדמו"ר האט דערציילט וועגן זיך בנוגע די קאווען, וואס אלץ אינגל איז אה"נ אז ער האט געגעבן א חלק צו זיין חבר, איז עס ניט געווען בשמחה.

וואס לכאור' וואס איז נוגע אז דאס איז געווען מיט א קאווען (מין דלעת) אמה טאקע אז דער רבי פלעגט דערציילן איז דאס געווען מיט אלע פרטים, ווי ער האט געזאגט אז ווען מ'דערציילט א סיפור דארף עס זיין מיט אלע פרטים, וואס אבער זעט מען דערפון?

וואס בכלל סיפורי חסידים איז בדיוק, כ"ש בשעת א נשיא דערציילט דאס.

נאר דאס איז וואו מען געפינט אין פסוק אט דער מעשה, בנוגע א דלעת וכו', אז ביי דער ענין גופא, שטייט אז מען דארף זיך רעכענען מיט א צווייטער.

און דאס גופא וואס מען מאנט עס איז דאס א נתינת כח,

אז אע"פ ער טענה'ט, ניט עס שאט אים, ניט זיין משפחה, ניט דעם שטעטל, וואס דארף ער טראכטן וועגן יענעם, זאגט מען אז אט די פינף געשמאקע זאכן האט מען צוגענומען ביי אידן, ווייל עס שאט א מיעוטא דמיעוטא, די מניקות.

און דאס איז געווען א נס בתוך נס, אז אין דעם גופא וואס עס האט געהאט אלע טעמים האט מען דאס ארויס גענומען די ה' ענינים, אלץ בכדי עס זאל ניט שאטן די מניקות.

און דעמאלט בשעה מען פירט זיך אזוי, דעמאלט האט מען כוחו של רשב"י, וואס ער האט ממשיך געווען אין וועלט ע"י התורה שלו, כמבואר אז ע"י אמירת התורה עה"פ הנה מה טוב ומה נעים וכו' ירד גשם, ווארום תורת רשב"י האט דורכגענומען גי גאנצע וועלט מיטן אור התורה, און וועלט האט דורך גענומען אלע המשכות פון דעם אויבערשטן.

און דעמאלט באקומט מען דעם להם מן השמים שאין בו פסולה ווי כ"ק מו"ח אדמו"ר האט געזאגט אז דער עיקר איז ניט בלויז ווי מען באקומט די פרנסה, נאר דערנאך איז דאס נוגע אז עס זאל אוועק גיין אויף געזונטע זאכן וכו'.

און ער האט כסף וזהב, וואס זהב אין העולם ראוי להסתמך בו גיט ער דאס אוועק צום ביהמ"ק, פון דעם כסף אבער און פון דעם נחושה בויט ער אויף זיין אייגענע ביהמ"ק, ביז אז דאס ברענגט אראפ ביהמ"ק השלישי העומד ובנוי, וירד ויתגלה למטה בקרוב ממש בביאת משיח צדקינו וכו'....

הנהה פרטית בלתי מוגה

הנהה פרטית בלתי מוגה

משיחת ש"פ שלח תשכ"ח

וקודם שיפרשו את הרש"י כאן צריכים לשלם את החוב שנשאר
בשבת שעברה, דשם ביאורו את המשנה בפרקי אבות, שר"ש אומר הוי
זהיר בק"ש ובתפלה (אבות ב, יג) וכשאתה מתפלל אל תעש תפלתך
קבע אלא תחנונים וכו', ומסיים ואל תהי רשע בפני עצמך,
והקשו בזה דצ"ל מהו החידוש בזה, שהוי זהיר בק"ש ובתפלה,

- דהגמ' -

דהגמ' אומרה שכ"א דבעי למהווי חסיד שילמד מילי ראבות, וצ"ל האם זהיר בק"ש ובהפלה זהו שייך רק למאן דבעי למהווי חסיד, אפי' מאן רלא בעי למהווי חסיד ג"כ צ"ל זהיר בק"ש ובהפלה?

והלא כ"א יודע מזה שק"ש היא מצוה גדולה עד שאומרים קבלו מלכותי ואח"כ גזרותי, וא"כ זהו ענין השייך לכללות המצוות, וכך בהפלה כולם יורעים שהיא מצוה גדולה, וכמו שהגמ' אומרת בברכות.... הפלה רחמי נינהו, וכ"א מחוייב בזה, ובפרט איזה שייכות יש לזה למילי דאבות, והלא אין ענינם לומר קיים מצוות?

ואח"כ צ"ל מהו שאומר וכשאתה מתפלל, האם זהו ענין של רשות, שיכולים לומר ע"ז כשאתה מתפלל, כאשר תתפלל, והלא זהו חוב להתפלל ולא רשות, והי' צ"ל וכשמתפלל?

וכן צ"ל מה שמסיים ואל תהי רשע בפני עצמך, רכאן הפי' הוא כפי שמפרש הרמב"ם, כך לומר אדמו"ר הזקן בתניא, ולא כשאר המפרשים.

והפי' הוא שבפ"ע לא יהי' רשע.

וצ"ל כיון שכל הממרות כחובים בוא"ו והוי זהיר, וכשאתה מתפלל, ואח"כ נאל תהי רשע, דמזה מובן שיש שייכות ביניהם, נוסף ע"ז שר"ש אומר כל הג' ענינים אלו, משמע שיש ג"כ שייכות להם, וצ"ל מהי השייכות ביניהם?

והביאור ע"ז בקצרה הוא, דרברים אלו קשורים עם בעל המימרא שהי' תורתו אומנתו, וכיון שתורתו אומנתו ע"כ הוא פטור מהפלה, וכך מק"ש, וכפי שביארו דברי שלא לעשות מחלוקת בין הבבלי והירושלמי אפשר לומר גם רוחק,

וע"כ אמרו שיש לומר שיש הבדל מר"ש לחביריו אע"פ שהם היו תורתם אומנתם, וכך בר"ש גופא יש הבדל מקודם שהי' במערה לאחר שהי' במערה, כמ"ש בגמ' מפורש שע"י שהי' במערה נתעלה בעילוי גדול, ולכן כיון שתורתם אומנתם פטורים מק"ש והפלה, וע"כ יכול להיות שק"ש ותפלה לא יקר אצלם, ע"ז אומר להם ר"ש שהוי זהיר בק"ש ותפלה, ואח"כ ממשיך ר"ש ואומר וכשאתה מתפלל, והיינו דאעפ"ישגם הם פטורים להתפלל, אבל כשיהי' זמן שתפלו, אזי על תעשה תפלתך קבע אלא תחנונים.

ומתי יש אופן שבעלי תורתם אומנתם מתפללים, אבל כאמור לעיל שהר"י כותב שהרשב"י התפלל כ"פ פעם אחת בשנה, ונוסף לזה הגמ' אומרת בשבת כשמטי עידן לצלווי הי' מיעטף (במערה),

שבפשטות הפי' שם הוא, שעמד להתפלל, ותוס' מתקן שם ופירש שהכוונה היא ק"ש, אעפ"כ בפשטות צלווי זה תפלה, ואפי' לשיטת התוס'.

מ"מ יש הענין שרשב"י התפלל פעם אחת בשנה, וע"ז אומר וכשאתה מתפלל וכו'.

ואח"כ הימשיך ר"ש ואמר: ואל תהי רשע בפני עצמך, וזהו היות ור"ש לקח ע"ע ואמר שיכולני לפטור את כל העולם מן הדין, וע"כ יכול האדם ליפול ביאוש, דכך יכולים לעורר מלמע' שיחפור בחשובה, אבל כיון שרשב"י לקח על עצמו שפוסר העולם מן הדין בזכותו, וא"כ כמו שיש מחיצה ע"י עונות, כך יש מחיצה לחשובה,

וא"כ יכול ליפול ביאוש, וע"כ ע"ז אמר רשב"י שאל תהי רשע בפ"ע יחר עם זה שידע שצריך השובה וזהו קישור כל הג' ענינים ובהמשך אחד עם בעל המימרא. (עיי'ן בשיחת פ' בהעלותך ה'חשכ"ח).

וחכיתי שמיד יהי' טומלעניש, ויקשו כולם איך ביאורו באריכות שלמה בהנוגע לרשב"י, בזמן שבעל המימרא הוא ר"ש בן נתנאל, ורק מעטים הקשו את זה,

ונוסף לזה קושיתם היתה: שאחד שאל שמהמשך הענינים משמע שזה לא ר"ש בן יוחאי, אלא ר"ש בן נתנאל, ואחד שאל שמצא כתוב בסדר הדורות שר"ש כאן זה לא רשב"י אלא רשב"נ, וכאן רואים העדר ההתענינות, וזה שאל מהמשך הענינים נו, אבל זה שאל מסדר הדורות לגמרי לא מובן? בזמן שבמסנה מוכרח הדבר שאת זה אומר רשב"נ ולא רשב"י, דבמסנה כתוב מפורש הם אמרו, וא"כ כתוב מפורש שזה דברי רשב"נ ומה הי' כל האריכות בהנוגע לרשב"י?

והנה בכדי לקשר מהי השייכות בין רשב"נ לרשב"י, יובן בהקדם, דהנה בפסטות לומדים מהו הפי' של תורתו אומנתו, דהיינו שלמד הרבה נגלה, וראי' לזה עוד ממש"כ באגה"ק בתניא, ששם כותב אדמו"ר הזקן שלוכר שלמד זוהר ות"ז אינו מובן, דאת זה היו גומרים בחודש וכו', ופשוט שלא אמר רבר אחד ב' וג' פעמים, ולא היו חוזרים יותר מפעם אחת, אלא בכל הי"ג שנה למד נגלה,

וא"כ לומדים שתורתו אומנתו היתה בזה שלמד נגלה בשופי, אבל באמת אין הענין כן, והראי' דר"ע אמר לו דייך שאני ובוראך מכירין כותך, ואם נאמר שרשב"י הי' כל ענינו רק נגלה דתורה, א"כ בטח הי' מגלה לתלמידיו את זה ועכ"פ לר"א ברי' דאסור להיות מונע בר ח"ו, וכיון שר"ע בא ואמר הפלאותו של רשב"י על ר"מ, בזה שאני ובוראך מכירין כותך רק, מזה מובן דעיקר גדולתו של רשב"י היתה בנסתר דתורה, והפי' שלמד נגלה דתורה, רהיינו שהי' מחבר פנימיות התורה עם נגלה דתורה, וזה היתה אומנתו של רשב"י, והישור מזה לר"ש בן נתנאל, יובן בהקדם.

מה שהזוהר בפ' פנחס (דף רל"ח:) מפ' על כי יקרא קן צפור לפניך, ושם כתוב שיש בנים, ואפרוחים ובצים, ומפ' ע"ז הזוהר, דיש כאלו שהם בבחי' ביצים, דהיינו שלא יודעים לעוף, לפרחא, שזהו בעלי מקרא, ויש כאלו שהם בבחי' אפרוחים, דיודעים קצת, משא"כ בנים. ועליהם כתיב לדרתם - חסר כתיב, דהיינו דירה, דהקב"ה נמצא אצלם באופן של דירה רהיינו קבע,

וזהו אלו שתורתם אומנתם, מארי משנה,

וכן נמצא הדבר בתיקוני זוהר (בהקדמה), שם ג"כ מביא הת"ז את הפי' על כי יקרא קן צפור שיש ביצים ואפרוחים ואצלם זה באופן כי יקרא, ענין של מקרה, זמנין הכא וזמנין הכא, משא"כ אצל בנים זהו באופן של לרתם חסר כתיב, ענין הדירה, דהיינו שהקב"ה נמצא אצלם בחמידות ולא במקרה, וזהו אלו שתורתם אומנתם, ומסיים הת"ז שזהו מארי קבלה, ואח"כ מקשה שם והלא כתוב שלח תשלח את האם ואת הבנים תקח לך, ומתרץ ואת וכו' (עיי"ש).

עכ"פ היוצא לנו מזה הוא שתורתם אומנתם פירושו הוא

שהקב"ה נמצא אצלם בקביעות, וזהו גם אצל מארי קבלה, והיינו ריכול להיות תורתו אומנתו גם בקבלה, (חסר קצת) אבל מזה מובן שכיון תורתו אומנתו יכול להיות גם בתורת הקבלה, מובן שגם בזה יש כל הדינים שפטור מק"ש ותפלה וכו'.

והנה בהנוגע לרשב"נ, מה הי' ענינו מצינו מש"כ בירושלמי חגיגה שפעם הלכו ראב"ע וריב"ז בדרך, ואמר ר' אלעזר בן ערך לר' יוחנן בן זכאי, שידבר במעשה מרכבה, אמר ר' יב"ז לראב"ע והלא לימדתיך שאין מדברים במעשה מרכבה אלא א"כ הי' חכם ומבין מדעתו, ואמר ראב"ע א"כ אני אדבר, וירד מהחמור ודיבר במעשה מרכבה, ואח"כ שיבחו ריב"ז והפליא אותו, ועד שאמר אשרי אברהם שאתה מיוצאי חלציו,

ואח"כ מסופר בירושלמי הלאה, כשהגיעו הדברים לרשב"נ ור' יוסי הכהן, אמרו אף אנו נפתח במעשה מרכבה, וכך ריברו עד שיצא ב"ק ואמרה שאתם מזומנים לעוה"ב וכו' וכו', ונתקשרו השמים בעבים,

והמפרשים אומרים בזה, שאעפ"י שהי' יום א' בתקופת תמוז, - בערך כפי הזמן של היום - ואעפ"כ נתקשרו השמים בעבים, ונראתה הקשה בענן.

החילוק מראב"ע לרשב"נ הוא, וראב"ע דיבר מה שמע מר' יוחנן בן זכאי, משא"כ רשב"נ ור' יוסי הכהן אמרו אף אנו "נפתח", והיינו שהם היו הפותחים של זה, ולא שמסרו מה שמעו, ומזה מובן שרשב"נ הי' ממארי קבלה, כיון שהי' מארי קבלה א"כ היו מאלו שהי' תורתם אומנתם, רכך מפרש הזוהר רמארי קבלה הם תורתם אומנתם, ועפ"ז מובן מדוע רשב"נ אמר את המשנה הזו, ואין קשה מדוע ר"י לא אמר את זה,

דהענין הוא דריב"ז ותלמידיו היו עוד בזמן הבית, וכידוע המעשה שהיו צריכים להוציא מבית המדרש וכו', כיון שכן הי' ר' יוסי רואה את העבודה בביהמ"ק וא"כ אין הפלא בזה שהי' ממארי קבלה, אע"פ שגם הוא אמר דבריו באופן של נפתח, מ"מ אין זה הפלאה וכו',

משא"כ רשב"נ שהי' ישראל ומ"מ הי' ממארי קבלה, וא"כ הוא הי' מארי קבלה בשלימות והם תורתם אומנתם, ולומר שרשב"נ הי' כהן, ויש מביאים ראיה לזה, מזה שכתוב שרבן גמליאל השיא בתו וכו', וא"ל לשמור בטהרה וכו' ראיה שהי' כהן, זה אי אפשר, דא"כ מרוע לא כתב עליו שהי' כהן, כמ"ש על ר' יוסי, ואם נאמר שר' יוסי הי' נקרא כהן בפני הבריות ולכך הי' נק' כהן, א"כ מדוע אח"כ שמביא ר"י לכמה הגירסאות, הגירסא ר"י לחור בלי ההוספה כהן, מכאן ראיה שדלעיל כתוב כהן, דזהו סימן שהמשנה מביאה בכדי לדעת ממי מדברים, כמו ר"א בן הורקנוס, ראב"ע, ורשב"נ וכו' ור' יוסי סימנו הי' כהן, ואם נאמר שגם רשב"נ הי' כהן א"כ גם אצלו הי' צ"ל כתוב הכהן, וכיון שלא כתוב, ראיה שלא הי' כהן.

ומשנה זו דרך אגב יש לפשוט, ופלא שלא מביאים זה, ממה שיש חקירה אם ראב"ה הי' כהן, או לא, ממשנה זו יש לפשוט שלא הי' כהן כיון שעל ר"י הכהן כתוב כהן ולא על ר"א, וכיון

שרשב"נ הי' ישראל ומ"מ הי' מארי קבלה, וע"כ הוא אמר את המשנה הזו ולא ר"י, לבד זאת שר"י אמר דבריו הנוגעים לענין שהי' חסיד, שזה היחה מעלתו, משא"כ רשב"נ הי' מעלתו מארי קבלה, וע"כ אמר משנה זו.

וזהו הטעם שרשב"נ אמר את ב' הדברים הראשונים, וכן אמר ואל תהי רשע, מצד שאצל רשב"נ הי' גם פוטר את העולם מן הדין, וזהו מה שנראתה הקשת בענן כאשר פתחו בדברי מרכבה,

כאשר ראב"ע דיבר זה לא הי' אלא דוקא כשדיבר רשב"נ ור' יוסי, דזה הטעם כי היו תורתם אומנתם במארי קבלה, ובזכותם אמרו שפוטרים את העולם ממדת הדין, ולכן נראתה הקשת בענן שזהו דבר המראה שפוטרים את העולם מן הדין, ולכן כאשר דיברו רשב"נ ור"י נתקשרו השמים בעבים אע"פ שהי' תקופת חמוז, ונראתה הקשת, וזהו מה שרשב"נ אמר גם את הענין ואל תהי רשע בפני עצמן.

ולכאור' צ"ל מדוע אמר רשב"נ משנה זו, ובכדי להבין מהו הקשר לרשב"נ, היו צריכים לבאר שבוע שעבר, את הענין של רשב"י, והשבוע לבאר איך שמזה לומרים על רשב"נ,

- ובחום כזה שמחכים מתי כבר יגמרו ויוכלו ללכת, -

רשב"י הי' צ"ל משנה זו והכל הי' טוב, אבל הקב"ה עוזר ורשב"נ הי' ג' דורות לפני רשב"י ולאח"ז שר"ש בן נתנאל אמר זה, אז רשב"י אינו יכול לומר זה עוד הפעם, וע"כ אמר דבר אחר ולא זה, והקישור ממשנה זו לרשב"נ הוא כנ"ל.

משיחת ש"פ בלק תשכ"ח

ו. יש אלו שנוהגים ללמוד פרקי אבות כל ימי הקיץ, הפרק של שבת זו היא פרק שישי, בסידור המשניות יש כמו גירסאות, ויס גרסא של אדה"ז איך שהוא סידר המשניות, ועתה ילמדו פ"ו משנה ה', ששם המשנה ג"כ מביאה את דברי ר"ש, וזה יהי' סיום להמשך המדובר בהתוועדיות הקודמות בהנוגע לדברי ר"ש במסנה.

והנה במסנה זו יש הרבה שאלות, ובקיצור, השאלות הם, (א) דצ"ל איך ר"ש בן טנסיא אומר שאלו ז' דברים נחקימו ברבי ובניו, לכאו' כשסופרים יש כאן שמונה דברים, הנוי והכח וכו', וכרוע

- אומר -

אומר רשב"מ שזה רק טבע דברים, יש מפרשים טרוצים לומר, מדוע ר"ש
אומר טבע, דנוי לא זה דבר פרטי אלא ענין כללי, ולכן גם הסיום
שזה נאה לצדיקים ולעולם כתוב הלשון נאה, אבל אא"ל כן, דאם נוי
זה לא אחד מהפרטים שהם נאים לצדיקים וכו', והפרטים מהחילים מכח,
א"כ מדוע נאמר והכה כו', הי' צ"ל כתוב כח בלי וא"ו, דמזה מובן
דנוי הוא פרט ראשון וכה הוא בא לאחוריו לכן נאמר והכה? וא"כ מדוע
רשב"מ אומר שהם ז' דברים, וכשתמנאם יש ח" דברים.

ער שבסינו גרסאות מביא שיש גירסא במשנה זו, ויש גירסא
שכזו שמונה, רק ז' דברים ולא שמונה, אבל כיון שאדה"ז סידר את
המתני', ובחר בגירסא זו סימן שהכריע בהגירסא שיש ח' דברים,
ובזה גופא כתוב נוי והכה כו' וא"כ צ"ל מדוע רשב"מ אומר שאלו שבע
ולכאו' הם שמונה?

והנה במתני' זו יש גם קלאץ קשי', וכאמור כמ"פ שטצד
שזה קלאץ קשיא לכן לא מקשים את זה, דצ"ל מדוע המתני' מונה זקנה
ושיבה, ולכאו' זקנה זהו בן שישים או שבעים, ושיבה זו זה בן
שבעים או שמונים, וא"כ צ"ל מדוע המשנה אומרת גם זקנה ושיבה,
דאם אומרים שיבה א"כ זקנה כבר בכלל זה, דא"א להגיע לבן שמונים
או שבעים אם אין שבעים או שישים קודם לזה, וא"כ כיון שהמשנה אומרת
שיבה א"כ זקנה בכלל זה, ומדוע פורטים זקנה לחוד, ואא"ל שזקנה
זה חכמה, דחכמה כתיב לחוד, וא"כ זקנה פירושו כאן זקנה בשנים,
ואם אומרים ששיבה נאה, א"כ כבר יש בכלל זה זקנה, ומדוע פורטים
זקנה לחוד, ולכאו' יש לומר בדוחק שהמשנה אומרת שנאה זקנה לצדיקים
וזה מעלה, ועוד שגם שיבה נאה להם, אבל זה דוחק, ועפ"ז צ"ל גם מה
שהמשנה אומרת הלאה טעוד דבר שנאה והוא בנים, והמשנה מביאה לזה
ראי' שכתוב עטרת זקנים בני בנים וכו' עפ"ז א"מ מדוע אומרים שבנים
נאה וכו', והלא בפסוק כתיב גם בני בנים, ואם דבנים כולל גם בני
בנים, אבל כמו בזקנה כתוב זקנה ושיבה אע"פ ששיבה כולל גם זקנה
מ"מ כתוב גם המעלה של זקנה וגם המעלה העליונה של שיבה ובפרט
שבפסוק דכתיב בני בנים ג"כ.

ואח"כ אומרת המשנה שרשב"מ אומר אלו שבע מדות, נתקיימו
ברבי ובניו, וצ"ל מדוע רשב"מ אומר שהם שבע מדות, ולכאו' מדוע
לא אומר שהם אלו שבע רברים, מהו הדיוק מדות, וגם צ"ל מדוע אומר
את מנין הדברים, הי' צ"ל אלו מדות, בלי המספר שלהם, ומספרם כ"א
יכול לרעה אם ירצה, ע"י שמנאם, ואין רשב"מ צ"ל את מספרם, ובפרט
שאומר מספר לא נכון? וכן צ"ל מה נוגע בכלל לכאן הענין שאלו
הדברים נתקיימו ברבי ובניו, ובפרט שאומרים שפר"א הם מילי דהסידותא
כטבואר בגמ' וב... וכמדובר בהוועדיות הקודמות, וא"כ צ"ל איזה
שייכות וקישור יש ללימוד מילי דחסידותא מזה שמדברים אלו נתקיימו
ברבי ובניו? וכפי שיחבאר לקמן, וגם השייכות שיש למשנה זו עם ר"ש,
שדוקא ר"ש אומר את זה.

ח. הביאור במטנה שלנו יש לזה קיסור עם המדובר בהתוועדויות הקודמות בפ"ג, שס"ר"ש אומר הוי זהיר בק"ס, וביארו בזה, שמהני' זה קסור עם הענין של תורה אומנותו, וכיון שתורתו אומנתו פטור מק"ש ותפלה, וזה שרשב"י התפלל פעם א' בזה זה הי' מה שהרשב"י חידש אבל כך תורתו אומנתו פטור מק"ש ותפלה, ולכן אומר ר"ש לאלו שלא כדרגהו שאל תלמדו ממני, אלא הוי זהיר בק"ס, וכן אומר לאלו שהם כן כדרגתו, שאע"פ שכך הם פטורים מק"ס, אבל יש זמנים שהם כן מהפפליים, וזהו הל' וכסאתה מתפלל, דהיינו שיש בתפלה חיוב אצלם, אלא וכסאתה כן מתפלל אזי צ"ל כך וכך, ואח"כ מסיימת המטנה ואל תהי רשע בפ"ע, שזה ג"כ קסור עם הענין של תורתו אומנתו.

כסדיברו אמרו שזה דברי רשב"י, אע"פ שבמטנה מוכח שזה דברי ר' שמעון בן נהנאל, וביארו בזה שזה שרשב"נ אמר דברים אלו זהו מצד שהי' תורתו אומנתו, והדינים בהנוגע למי שתורתו אומנתו כתובים אצל רשב"י ומטנו יש ללמוד לכל אלו שהם תורתו אומנתו, ורשב"נ הי' תורתו אומנתו כמבואר בזה בהתוועדיות הקודמות.

אבל צ"ל שבהתוועדות ההיא אמרו שכיון שכתוב סתם ר"ש, ויש כלל שסתם ר"ש זהו רשב"י, ולכא' מוכח מע"ש הם אמרו, שזה דברי רשב"נ ולא רשב"י, ואיך אמרו את הכלל של סתם ר"ש זה רשב"י? אף א' לא שאל את זה, הי' אלו ששאלו כמה שאלות, אבל שאלה זו לא שאלו חוץ מאחד ממט, ששאל את זה, וגם הוא שאל, רק לאחרי ג' שבועות שדיברו את זה, והוא רוצה סם לנחמני וכותב שעוד כמה הי' להם שאלה זו, ומכאן רואים איך שמונחים במה שמדברים, שדבר הפשוט כזה לא שאלו, דאיך אומרים שסתם ר"ש הוא רשב"י וכאן מדובר מרשב"נ, וזה הא' ששאל הי' לאחר ג' שבועות, וכך מחכים ב' שבועות, ג' שבועות ואף אחד לא שואל שאלה פשוטה כזו, רמכיון שישינים בעת שמדברים וממילא לא שייך להקשות, ואלו היחידי סגולה שכן שומעים הם ג"כ לא מונהים בזה ולא שאלו כזה דבר פשוט?

- ולכאו' -

ולכאו" איך אמרו את הכלל של סתם ר"ש בזמן שמדובר מרשב"נ? וכתבתי לו שישנו א מאדנער דין בשו"ע יו"ד הל' ת"ת ושם כתוב (סימן רמ"ו סע' י, יא) באותו יו"ד שטם הל' שחיטה, תערובות, ריבית, שכסאר א' אומר ד"ת ורוצה לדעת אם שומעים את דבריו, אזי יש להטעות בדברים, ולא כתב מותר, אלא ויש דהיינו שצריכים לעשות כן, לומר דבר שהוא טעות, ולא דק בדברים אלא גם במעשה יש להטעות, וזה לא ענין שיש עליו היתר, אלא זה ענין שכתוב עליו יש דהיינו שצריכים לעשות כן.

וזהו מה שמצינו בגמ' וווליך (מג, ב) ררבה בדק הוושט מאבראי והטעה לאביי, ומיר שאלו אביי, וזהו דבר שבמעשה, וכ"ס שיש להטעות בדיבור, וזהו"ע שצריכים לעשות כן ולא דק שמותר הדבר.

והנה "אין יעדער זאך האט מען דא ליב צו פראווען א חקירה" והנה לכאורה כל ההיתר הוא כאשר מטעים פעם א' ורואים שטומעים, מותר לנסות פעם ב' וכו', אבל כאשר מנסים פעם א' ורואים שלא שומעים, אז יש החקירה לכאו" מנין ההיתר לנסות עוד פעמים, רבה שמצינו שניסה זהו כי מיר כשניסה רבה את אביי, אביי העמידו וא"ל שאין הענין כך, וע"כ הוהר לרבה לנסותו טוב, אבל כאן לא שואלים שום דבר, ב"ה כבר בדרגי" של עץ חיים דלית תמן לא קושי' ולא מחלוקת, ולא פירוד וכו' הכל טוב אין קושיות, וכבר שנה שנתיים, ג' ד' ה' שנה שאומרים דברים מצד קוצר הזמן לא גומרים את הדברים, וכך יש ענינים שהם מצד להטעות, וכך עובדים שנים ולא מקשים דבר, ואין הפי' שבכלל לא רוצים לכתוב, דסתם דברים כן כותבים, וזה אם אין תשו' עליהם מיד, אם לא עונים חשובה במסך ח"י מינוטין כדי הילוך מיל, מיד מחפשים עצות מה לעשות וכו', וכאן לקח זה ג' שבועות, גם אצל האיין און איינציקער, וכאן בהנוגע לענין זה לגמרי לא שואלים, ולכאו" מה נוגע זה לי והלא לימוד ההורה זהו ענין שבין אדם למקום ולא בין אדם לחבירו, וא"כ כבר יעשו חשבון צדק עם הקב"ה, אבל בשו"ע כתוב שכאשר אחד אומר ד"ת ורוצה לראות אם שומעים את דבריו יש להטעות, לא דק מותר אלא יש, אבל כיון שכבר עובדים כמה שנים ונשאר אותו הסדר א"כ לכאו" מנין יש עוד היתר לזה?

אבל יש עוד דין באותו סימן בשו"ע, שמובא הדין הקודם, וקודם שמובא הדין הנ"ל כתוב א מאדנער דין, דכך זה שמלמד תורה והתלמיד לא מבין מצד העדר כשרונוהיו, אסור להיות בקפידא עליו, אבל כאשר התלמיד יש לו כשרונות, כותב בסע' שלפנ"ז, "וזה שהוא אינו יודע הוא אשם בזה, אזי רבו הייב לכעוס עליו ולהכליכו בדברים, היינו לביישו", וא"כ לפ"ז יוצא, שכיון שכאן זה לא שיודעים זהו מצד העדר הכשרונות, והראי' שלענינים אחרים יש כשרונות, אלא רואים ממש שזהו מצד רשלנות, עצלנות וכו', וא"כ ע"ז כהוב בשו"ע חייב, שיש בזה חיוב עוד למע' מיש, אלא יש חיוב לכעוס עליו ולביישו, וא"כ יוצא שהייתי צריך לבייש ולהכלים בדברים ולכעוס עליו וכו', זה שישן הוא ישן גם בעת ההתוועדות ההיא וגם עתה וא"כ בכלל לא יודע מכל הענין, וזה שער ומסתכל לכל הצרדים וכו', אין מביישים אותו כי הוא הושב שמתכוונים על אחד ולא עליו, וע"ז שמתכוונים הוא לגמרי לא כאן, וא"כ יוצא שלא מכלימים עתה אף אחד.

אבל חשבהי לעצמי בטביל מה אני צריך לכל זה, לכעוס עליו כתוב בכתבי האריז"ל שכשארם כועס נהי' נשמה חרשה, א"כ מה אני צריך לכ"ז, מידי שבת ויו"ט וכל שנה ושנה, שמדברים ולא שומעים וכו'.

(הפסק קצת ואמר:)

בפסטות ע"פ נגלה י"ל כנ"ל שזהו לחודדי, און לאמיר ריידן פריילעכעדע זאכן און. ניט וועגן מיר, מ'זעט דאך ווי איך האב מצליח געווען, אבל לכאוף אינו מובן איך אומרים שיש להטעות בדברים, איך שייך לומר טעות בענין של תאוה, והביאור בזה י"ל ע"פ משנ"ת בתשובה מהרמ"ע מפאנו, שיש ממנו כמה חשובות בנגלה, ומובא בחסידות, ויש תשובה א' שלו, שהוא שואל שם ע"ז שהגמ' אומרת שלפעמים התורה אומרת דברי וזבאי, וכמו ערים גדולות ובצורות בשמים, האם הם הגיעו לשמים אלא הם דברים של גוזמא, והקשה ע"ז היחכן לומר שהתורה אמרה דברי הבאי? ומבאר בזה דבאמת, ברוחניות הענינים, כן הוא הדבר, שערים גדולות ובצורות בשמים, דשמים יש בכל המקומות, ע"ד שמש רבינו הי' אצל פרעה דמשה הי' בעת ההיא באצילות, וכמו שמביא דאי' מזה בלקו"ת ד"ה שוש אטיש, שיש אבי"ע בכ"מ, שמש בעת ההיא דיבר עם פרעה והרטומיו, ולידם עמדו - להבדיל - אהרן ומשה שהם היו בעת ההיא באצילות, דברוהוניות זה לא נחלק בתפיסת מקום, וע"כ ברוחניות הערים הם עד השמים, אלא כשנסחלשל הדבר בעוה"ז הגשמי יהי' זה דבר גוזמא, ובאמת כן הדבר עפ"י תורה, שבעוה"ז הוא לא דבר גוזמא, וכך כאן איך שנראה בעוה"ז בגלוי, איך שהחלמיד לוקח את זה זהו דברים של טעות, אבל באמת הענין זהו אמת ולא טעות.

והנה מההניא י"ל עוד ביאור, בצאנר נעלה יותר מהנ"ל, וכפי שיתבאר לקמן.

ט. אדה"ז מביא בתניא בהנוגע למצות הצדקה, שבירושלמי נק' הצדקה בשם מצוה סתם, והטעם לזה כי היו רגילים לקרוא לצדקה מצוה סתם, ומזה נעשה הצדקה נקראת מצוה סתם, ומבאר אדה"ז שיש בזה טעם למה נק' הצדקה בשם מצוה סתם, כיון דהמצוות כוונתם היא שע"י קיום המצוות תתעלה הכח של נפש החיונית המקיימת המצוה, והדבר הזה ישנו הרבה בצדקה, דע"י שנותן צדקה שזה כסף שהוא עבר ע"ז, ואפי' מי שאינו נהנה מיגיע כפיו הי' יכול לקנות הי' נפשו בזה וע"י שנותן הכסף לצדקה הוא מע' מנפש החיונית יותר משאר המצוות, ולכן כיון שהענין של המצוות ישנו בצדקה בריבוי, ובעיקר, ולכן נק' צדקה בשם מצוה סתם.

והנה זהו כלל שממנו מסתעפים ענינים פרטים, ועכ"פ מזה פובן דכאטר יש כמה פרטים, ופרט א' נק' בשם כללי בלי להזכיר את הסם הפרטי אזי מובן שבפרט הזה ישנו ברובי הדבר, ובעיקר, וע"כ לא מזכירים אותו בענין פרטי אלא בשם כללי, עפ"ז יש ללמוד גם בהנוגע לר"ש דהנה לר"ש היו כמה ענינים, דהי' מבני עלי' וכמו שאמר ואם א' וכו', והענין של בני עלי' הוא כמבואר בתניא שעבודתם היא דרהים לי' לאבונה יתיר מגרמי', והיו לו עוד ענינים, אבל מההלכה שפוסקים מובן שהגמ' לומרת ופוסקת להלכה שעיקר ענינו של רשב"י הי' תורתו אומנתו וע"כ הוא פטור מק"ש והפלה, וזה הי' ענינו של רשב"י.

וכיון שזה הי' עיקר ענינו של רשב"י מובן שיש לזה קישור עם שמו, וא"כ מרבן שכל אלו הנק' בשם ר"ש יש להם שייכות לענין של תורתו אומנתו, דהנה בזהר כתוב שמות התנאים הם שמות שרומזים, ויש בהם סודות נפלאים, וכמבואר בהסידות בכ"מ בענין שמות התנאים, כמבואר בלקו"ת בהנוגע לשמאי והלל, שמאי נק' כן ע"ש שם אורחותיו, שהי' שם כל אורחותיו, שהי' עושה חשבון צדק על כל דבר, והלל נק' כן ע"ש בהילו נרו, שזה מראה על השפעת החסד, וכך מבואר בחסידות

בנוגע למחלוקת ר"י ור' יהודה בהנוגע לתק"ש, ומבואר שר' יהודה ענינו הוא מלשון - הפעם אודה - הודאה, שזהו"ע הקב"ע, ור' יוסי וכן על ר' מאיר וכן על שאר שמות התנאים, עפ"ז מובן שכיון שע"פ הלכה עיקר ענינו של רשב"י הוא תורתו אומנתו א"כ מובן שזה מרומז בשמו, וזהו כמבואר בהתוועדות הקודמת הפי' בתורתו אומנתו, שזה הקביעות שלו, דהיינו שאינו רבר המשתנה אלא עצמי וקבוע בלי שינויים, וזהו"ע של ר"ש, מלשון נעשה ונסמע, שזהו הבנה והשגה, וכמבואר בתניא, שע"י הבנה והשגה נעשה יחוד עצמי שאין יחוד כמוהו נמצא כלל, וכמב' פעם מדוע זה שייך דוקא כאשר יש הבנה והשגה בטוב ודוקא אצל יהודי, (וכמבואר פעם מדוע דוקא זה כחמת התורה ולא חכמת היצוניות?) וזהו ענינו של ר"ש, שהתורה מיוחדת אצלו בעצם ולכן אין בה שינויים וזהו הקביעות שלו וזהו תורתו אומנתו, ועפ"ז מובן שכל הנק' ר"ש יש לו שייכות עם הענין של תורתו אומנתו וא"כ כיון שאומרים שר"ש נק' ר' שמעון סתם, אע"פ שהוא פרטי, דיס כמה שתורתם אומנתם, וכל הנק' בשם ר"ש וכו', מ"מ ר"ש סתם זהו רשב"י, וזה הי' מצד שכן קראו לו, ע"ד הצדקה, מזה מובן שאצל רשב"י הי' בעיקר הענין של תורתו אומנתו, וגם מובן שכאשר אומרים ר"ש סתם זה מראה סרוצים לומר שכאן ישנו בריבוי ובעיקר הענין שבא מצד ר"ש, כך כשאומרים ר"ש בן וכו' אזי יש ענין שמצד ר"ש ויש ענין שמצד שהוא בן, אבל כשאומרים ר"ש סתם, רומזים בעיקר על הענין של ר"ש ואומרים סתם דכאן הוא בריבוי ובעיקר, ע"ד מצות הצדקה, שבכל המצוות יש הענין שיש בצדקה, אבל בצדקה זהו בריבוי ובעיקר, ולכן נק' מצוה סתם, מבלי להזכיר שמה הפרטי, עפ"ז יובן בהנוגע לר"ש שאע"פ שסם בפ"ג מוכח שכיון ודלעיל כתב הם אמרו מובן שמה שכתב לקמן ר"ש הכוונה על רשב"י, מ"מ כיון שהמסנה אומרת עתה ר"ש סתם, ולא מבארת שזה רשב"י, וכיון שזה חלק לחוד אע"פ שזה חלק מכל הפרק, אבל מ"מ אפשר ללמוד את המסנה הזו לחוד, והנה להוסיף בלשון המסנה ביאור ע"פ מותר, זאגן אז דאס זאגט ר"ש אז דאס איז א המטך פון הם אמרו הוא יכול אבל להוסיף בלשון המסנה אסור, ברוך המקום שבוחר בהם ובמשנתם, וכאשר אדם ילמד משנה זו לחוד וכתב ר"ש סתם יאמר שזה רשב"י, והיינו דצ"ל שאע"פ שרשב"י אמר משנה זו, מ"מ כותבת המסנה ביהם ר"ש סתם, דמזה מובן שכאן הכוונה בעיקר מה שר"ש נותן, שזהו הענין של תורתו אומנתו, וא"כ זהו ענין של רשב"י שהוא הי' העיקר בזה ולכן לפעמים נק' ר"ש סתם, כאשר כתוב רשב"י לא יכולים לדעת מה הדגיש כאן, אם ע"ז שהוא נק' ר"ש או ע"ז שהוא בן וכו' או מענין אחר, אבל כאשר כתוב סתם ר"ש מובן הדגש וכן כאן שכתוב סתם ר"ש מובן הדגש בזה, וזהו החלק של רשב"י שישנו בכל אלו שנק' בשם ר"ש, דהרשב"י בעיקר הי'. ענינו הענין של ר"ש, וכיון שכאן המסנה קוראת לרשב"י בשם ר"ש סתם, והיינו שמקשרים דבריו במסנה זו עם סתם ר"ש, וע"ד זה הענין שבאמת רק התלמיד (אביי) סבר שזהו לחודי, אבל כנ"ל יש בזה באמת באמיתית הענין שרש, ועד"ז סתם ר"ש כאן יש לזה ביאור מדוע הביאו שם אה הכלל של סתם ר"ש ומזה באים לביאור המסנה בפרק שלומדים היום, וכפי שיהבאר לקמן.

י. במתני' באבות מובא ג' תנאים שנק' בשם ר"ש, רק ההבדל ביניהם הוא דאחד נק' ר"ש בן יהודה והשני רשב"י והשלישי ר"ש בן מנסיא, דהיינו שלכולם יש שייכות לענין של ר"ש, אבל לכ"א יש עוד ענין שהוא בן של אביו, והנה זה שהמתני' מביאה דברים שנאה לצדיקים ולעולם, את זה אומר ר"ש בן יהודה משום רשב"י, והפי' של משום הוא, כפירש"י שהוא לא קבל את זה ממנו, וכאשר היו אומרים אמר רשב"י,

הי' הפי' טר"ש בן יהודה אמר מה שקיבל מרשב"י אבל כאטר כתוב משום פירושו, שהוא אמר דבר בסם רשב"י, אבל הוא בעצמו לא קיבל את זה ממנו, אלא ע"י אחר, הרשב"ם מפרש אהרן, שמשום נאמר מתי שזה שאמר את המימרא לא הי' רבו מובהק של האומר המימרא, אבל כמובא בספר הדורות בהקדמה, שהפי' מסום הוא, כרשב"י, ודוהה את פי' של הרשב"ם שמקשה עליו כמה קושיה, דמביא הוכחות שאין הפי' כהרשב"ם הספר הדורות אינו מקובל בעולם היטיבות, ובעיקר הותהל הדבר דהשאגנו ארי' בזמנו, והוא הי' חריף מאד, וביטל את סדר הדורות, וכהב עליו שאין לו מה לעשות ולקח לעצמו לכתוב סתם את סדר הדורות, אבל באמת הצ"צ מביא את סדר הדורות ובונים עליו ענינים ובעיקר על ספרו ערכי הכינויים, וכן על שאר הספרים והסדר הדורות כותב בהקדמתו, אין מספר זה הוא נוגע לכו"כ ענינים, ועד לדינים להלכה לפועל, וא"כ הפי' במשום הוא כר"ש כמו שספר הדורות מוכיח בזה, שמביא כמה הוכחות שהפי' הוא לא כהרשב"ם, וא"כ הפי' כאן הוא טר"ש בן יהודה אמר את הדבר הזה משום רשב"י, ולא שהוא בעצמו קיבלו, והענין בזה הוא, דרשב"י בעצמו לא שייך לענין כזה מה שנאה לעולם, דהרשב"י כל ענינו תורתו אומנתו, וכמבואר הדיוק בל' אומנתו ולא אומרים שעסק בתורה, אלא זהו ע"ד שכתב אני הייתי כלי אומנתו של הקב"ה ואסחכל באוריהתא וברא עלמא, כך הייתה התורה אצל הרשב"י, שהייתה אצלו באופן של אומנתו שע"י התורה הימטיך בעולם, וזהו שענינו של רשב"י הי' לחבר נגלה ופני' התורה, וע"י שהמטיך מפנימיות התורה לנגלה עי"ז נמסך גם בעולם, אבל כ"ז הוא עלמעלמ"ט, והיינו שלרשב"י בעצמו לא הי' שייכות לעולם אלא תורתו אומנתו, אלא שע"י תורתו היא הייתה ע"ד כלי אומנתו של הקב"ה ופעלה גם בעולם, וזהו שהיבר פנימיות עם נגלה דתורה, אין עני' בעולם והיינו דבעצם היא למע' מהעולם, ולכן דרכה של תורה פת במלת ומים במשורה וכו', רק אם יש כל טוב ג"כ טוב, אבל ענין התורה מצ"ע היא למע' מהעולם, וכן הי' הרשב"י, ורק שתורתו פעלה גם בעולם דהייתה כלי אומנתו ולכן גם מבארים את החילוק מרשב"י להוני המעגל, דחוני המעגל המטיך גשמים ע"י תפלה, וזהו בדרך מלמטלמ"ע, מסא"כ הרשב"י ספרו לו שהעולם חסר גשם, אמר תורה וירדו גשמים, דהיינו שהרשב"י הי' למע' מהעולם, ולכן לא ידע שהעולם צריך לגשם והוצרכו לספר לו, רק תורתו הי' נעלית, עד שפעלה גם בעולם, כלי אומנתו של הקב"ה, וע"כ מצד שרשב"י עצמו לא שייך לומר את הענין נאה לעולם רק ר"ש בן יהודה, דהיינו שזה קשור עם הורה שזהו הענין של ר"ש, אבל הוא ג"כ בן יהודה דיס לו גם את הענין של יהודה, שענינו קב"ע מלכות שמים, וזוהי מדרגה שיש לה שייכות עם העולם, ולכן הוא אומר משום רשב"י את הענין של נאה לעולם, והיינו שמימרא זו היא קשורה עם הענין של תורה ולכן ר"ש בן יהודה אמרה, מסא"כ רשב"י שהוא ר"ש והיינו ענינו תורה, והוא בן יוחאי, שזהו ענין של חיים, שזה ג"כ דרגה למעלה מהעולם, הוא לא אמרה במתני', ורק ר"ש בן יהודה אמרה ורק משום רשב"י.

ואח"כ אומר ר"ש בן מנסיא שאלו שבעה מדות נחקיימו ברבי ובניו, דהן אמת שיש ה' דברים, וכן הענין, אבל ר"ש בן מנסיא אומר שבע, ומדגיש שהוא אומר ז' אע"פ שלעיל כתב ה', ע"ז אורם רשב"ם שכוונתו הז' שהם מדות, ולכן הם רק ז', דבנים זה לא ענין של מדות, ורשב"ם בא לומר בהנוגע לז' שהם מדות, ואומר שאלו ז' מדות נחקיימו ברבי ובניו, ההירוש בזה הוא, דאע"פ שהם ז' מדות, וכ"א חלוקה מזולתה, והט הפכים, ולכאורה לא יכול להיות שניהם יחד, דנוי וכח הם הפכי הפכים.....וכן כח וחכמה הם הפכים, דתורה מהשת כוחה של אדם, וכן עושר והכמה הם הפכים, כמ"ש לא לחכמים לחם, וכן שאר

הענינים, אע"פ אומר רשב"ם שכולם נהקיימו ברבי ובניו, אע"פ שלכאו"ם הם הפכים.

ואת זה אומר רשב"ם, הן אמת זהו קשור עם התורה ולכן נק' ר"ש, אבל הוא בן מנסיא, שמרים את העולם מלסוף נס, ארים ניסי על ההרים, והיינו שענינו הוא שמרים את העוה"ז, ומצד זה יכול להיות שיתקיימו כולם באדם א', דמצד עוה"ז עצמו הם ענינים הפכים, אבל ע"י שהוא בן מנסיא, שמרים את העוה"ז עי"ז נעשה סיכולים להתקיים באדם א', ומסיים שזה נחקיים ברבי ובניו, וי"ל ע"ד שביארו בהתוועדות הקודמת בהנוגע לכ"ש אדה"ז בתניא, ואלא מי שלא נהנה מעוה"ז כרבינו הקדוש, ולכאו"ם תניא ספר של בינונים, וא"כ מה נוגע לנו דרגה רבי, ורק דביארו בזה הדיוק של אדה"ז כאן רבינו הקדוש, ובחר דוקא בשם זה, ולא בשם ר"י הנשיא, או בעם אחר, ורק דנוגע כאן הענין של רבינו, והיינו שנק' הרבי של כאו"א, וא"כ נתן לכ"א שיוכל לעשות כן, דעש"ז נק' רבינו, וכן כאן אומר רשב"ם שזה נחקיים ברבי, ולכן גם בבניו, ולכן זה שייך לכולם, וזהו שנק' רבי, שהוא הרבי וא"כ עניניו שייכים גם בתלמידיו, ועפ"ז מבוארת כל המשנה,

(בסיום הביא אד"ש, שהרי עתה אידחי וכו' ואי' בגמ' נפל טורא הדרנא סכינא, פי' כשהשור נופל תיכף תחדד הסכין, עד"ז כאן שיש הפתגם הנ"ל דאידחי, וא"כ ינצלו את זה וימשיכו את זה ע"י לימוד הנגלה והחסידות בהתמדה ובשופי, ועי"ז יביאו עד לזה שיהי' אתהפכא ויהפכו ימים אלו לששון.

התחיל בעצמו הניגון בך בטחו וגו'. ואחר ברכה אחרונה הוסיף בהמשך לאידחי הרי עתה הולכים לקרוא פ' פינחס, ופינחס זה אלי' שיבוא ויבטר, ויבשר את הבשורה של הגאולה שלמה ויהפכו ימים אלו לששון, ויבשר על הגאולה שלמה ושמחת עולם על ראשם).

הנחה פרטית בלתי מוגה

הנחה פרטית בלתי מוגה